

érett halakban 1'6 *kgr.* vagy a nyálkás czompó beszámításával együtt 1'7 *kgr.* A rendszeresen mivelt tomici halgazdaságban ezen eredmények következők: Összes haltermelés évenként és 100 *m*²-ként 2'5 *kgr.* felhasználásra érett halakban pedig 1'7 *kgr.*

Mint látható, a két gazdaság üzemi eredménye mennyiség tekintetében ugyanaz.

Előrebocsájtottam, hogy a például felhozott tógazdaság a legrendszeresebb váltógazdaság elvei szerint kezeltetik, s hogy Kisiblyén a térszüke miatt ezt behozni teljesen lehetetlen. És mind e mellett, és daczára a kezdet leküzdött nehézségeinek, azt látjuk, hogy a kisiblyei halastavak ugyanannyi halhust termelnek, mint e jeles tógazdaság. Számokban állítja elénk a lefolyt 17 évi tapasztalat azt a tanulságot, hogy a kisiblyei s ezek szerint a selmeczvidéki talaj és klimai viszonyok haltenyésztésre jóval kedvezőbbek, mint a felhozott tógazdaságéi.

Ha azután utána nézünk annak, hogy Galiczia, Szilézia, és Csehország évente mily roppant mennyiségű halhust termel rendszeres tógazdaságaiban, s tovább kutatva látjuk, hogy e nagymennyiségű egészséges tápanyagnak több mint egy ötöde Magyarországon, jelesen Budapesten és felvidéki városainkban fogyasztatik el, valóban csodálnunk kell azt, hogy e jeles gazdasági ágat felső Magyarországon alig ismerik.

Egyesületi közlemények.

I.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1901. évi márczius hó 2-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Báró Bánffy Dezső elnök, dr. Bedő Albert I. alelnök, Arató Gyula, Bartha Gyula, Büttner Gusztáv, Csúpor István, Havas Agoston, Havas József, Hangay Géza, Hirsch István, Kallina Károly, Laitner Elek, Lászlóffy Gábor, Soltz Gyula, Soltz Otto, Szönyey István, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gusztáv, Tomcsányi Gyula és Vadászffy Jenő választmányi tagok, Bund Károly titkár, Cserny Győző pénztáros és több alapító és rendes tag.

Elmaradásukat kimentették: *Horváth* Sándor II. alelnök, *Csik* Imre, *Fekete* Lajos, *Illés* Nándor, *Krajcsovits* Béla, *Máday* Izidor, *Rónay* Antal, *Schmidt* Ferencz és *Vadas* Jenő választmányi tagok.

I. Elnök az ülést megnyitván, a napirendet megelőzőleg mindenekelőtt köszönetet mond Schmidt Károly m. kir. erdőmesternek azért az érdekes előadásért, a melyet a választmányi ülés előtt Franciaország fakereskedelmi és faipari viszonyairól tartott.

II. Megemlékszik azután arról a mozgalomról, a mely az egyesületi tagok körében még az 1899. évben egy újabb alapítvány létesítése céljából megindult, mely alapítvány azon kiváló érdemek elismeréseképen, a melyeket Horváth Sándor két évtized alatt az egyesület körében és több mint 25 év óta a hazai erdőgazdaság felvirágoztatása körül szerzett, „Horváth Sándor alapítvány” néven az egyesület tulajdonát képezné.

E mozgalmat, melyet a maga részéről a legmelegebben üdvözölt, elnök előzetes értesítésképen már az 1899. évi augusztos hó 25-én tartott ülésen hozta az igazgató-választmány tudomására, most pedig a gyűjtés immár számos tagtárs áldozatkészségéről tanuskodó szép eredménnyel be lévén fejezve, Laitner Elek választmányi tag kéri a választmányt, hogy az alapítvány összegét és a gyűjtésre vonatkozó számadásokat Péch Kálmán m. k. erdőtanácsos és Arató Gyula m. k. erdőmester uraktól, mint felelős számadóktól vegye át.

Laitner Elek választmányi tag erre a 10,119 K. 92 fillérről szóló takarékpénztári könyvet és a számadást az igazgató-választmánynak avval a további kérelemmel adja át, hogy egyszersmind az alapítvány céljának megállapítása iránt is intézkedni sziveskedjék.

A választmány az elnök indítványára az egyesület nevében meleg köszönettel fogadja második alelnöke tiszteletére a kartársak áldozatkészségéből gyűjtött új alapítványt és a számadások átvizsgálására, az alapítvány rendeltetésére nézve Horváth Sándor II. alelnökkel egyetértőleg leendő javaslatlételre és végül az alapszabályok szükségessé váló kiegészítésének tervezésére Laitner Elek, Tomcsányi Gyula, Vadas Jenő, Havas Ágoston, Arató Gyula választmányi tagokból és a titkárból álló bizottságot küld ki.

III. Pénztárnok a következő pénztári jelentést terjeszti elő:

A mult évi deczember hó 12-én tartott igazgató-választmányi gyűlés óta az egyesület pénztáránál befolyt:

- a) a mult év végéig --- --- --- 11,758 K. 74 f.
 b) január elsejétől a mai napig --- --- --- 12,277 K. 76 f.

A kézi pénztárban a következő pénzkészlet őriztetik:

a pénztári számadás készlete	--- --- ---	5,775 K. 97 f.
az alapítványi „	„ --- --- ---	21,689 „ 48 „
a letéti számadás	„ --- --- ---	10,331 „ 80 „
Összesen	--- --- ---	37,797 K. 25 f.,

mely összegből 36,963 K. 82 f. takarékpénztári betét, 833 K. 43 f. pedig készpénz.

A legutóbbi választmányi ülés óta rendkívüli befizetésekől

1. a kötvényben tett alapítványok törlesztésére a mult évben 200 K., s a folyó évben 337 K., készpénz alapítványképen 300 K. folyt be.

2. A Wagner Károly alap javára a mult évben 8 K. 90 f., a folyó évben 25 K. 90 f. folyt be.

3. Az Erzsébet királyné alap javára a f. évben összesen 9 K. fizettek be.

A kimutatott összegeken kívül az egyesületnek a magyar földhitelintézetnél 6 drb 1200 K. értékű 1860. évi államsorsjegye, 8000 K. névértékű m. földhitel. 4°/_o záloglevele, 79,000 K. névértékű m. földhitel. 4°/_o szab. és talaj. záloglevele, 3 drb 600 K. névértékű osztr. földhitel. 3°/_o 1889. évi sorsjegye, 103,300 K. névértékű m. kir. koronajáradék kötvénye, 42,000 K. névértékű m. földhitelintézeti 4°/_o záloglevele, 10 db. gazdák biztosító szövetk. részjegy elismervénye (200 K.) egészben véve tehát 234,300 korona n. é. értékpapirból álló letétje van.

Ezenkívül az egyesületnek pénztárában őrzött 10,331 K. 80 f. készpénzletétje van, melyből 3418 K. 80 f. a műszotár költségeire engedélyeztetett, 5671 K. 24 f. a Deák Ferencz alap letétje, 241 K. 76 f. megtakarításból származó összeg és 1000 K. egyéb célokra szolgáló letét.

A legutóbbi igazgató-választmányi ülés határozata szerint beszerezni rendelt értékpapírok a magyar földhitelintézetnél letétben lévő értékpapírok után esedékes kamatszelvény jövede-

lemből megvásároltattak azzal az eltéréssel, hogy mivel a hozzávetőleg kiszámított 4000 koronányi jövedelem helyett az év végén tényleg csak mintegy 3000 K. kamatszelvényjővedelem állott rendelkezésre, ennek folytán az igazgató-választmány utólagos hozzájárulása reményében csak 3000 K. névértékű 4%-os magyar koronajáradékkötvény vásároltatott.

Egyidejűleg van szerencsém az 1900. évre vonatkozó és kedvező eredménnyel lezárt pénzzámadást bemutatni, melyszerint összesen 87,905 K. 37 f. és pedig az előirányzott 73,884 K. összeggel szemben 14,021 K. 37 f.-rel több folyt be.

Kiadásaink 79,669 K. és 09 f.-re rugtak s így az említett 87,905 K. 37 f., bevétellel szemben az év végén mutatkozó 8236 K. 18 f.-re rugó pénztári felesleget a törzsvagyponhoz csatolhattuk, melyet évközben értékpapírvásárlásaink alkalmából már 4540 K.-val gyarapítottunk.

A kiadási rovatoknál, eltekintve az igazgatóválasztmány által már évközben engedélyezett tulkiadásoktól, még „az ügyviteli költségek czimű III. rovatnál“ merült fel 290 K. 88 f. több kiadás és pedig a tetemesen megnövekedett egyesületi alapszabályok kinyomtatásának a legutóbbi választmányi ülés alkalmával még ismeretlen költségéből kifolyólag, továbbá „az Erdészeti Lapok s más állandó kiadmányok nyomtatási költsége“ czimű IV-ik rovatnál is mutatkozik 186 K. 40 f. ily természetű több kiadás, mely onnan ered, hogy az Erdészeti Lapok terjedelme kelleténél egy ívvel több volt, a mi előre pontosan szintén nem volt megítélhető.

Tisztelettel kérem a tekintetes Igazgató-választmányt, hogy e kiadásokat jóváhagyólag tudomásul venni méltóztatnék.

Végül arra való tekintettel, hogy az alapítványi számadásnak jelentésem elején említett 21,689 K. 48 f. pénzkészletéből az alapítókra 9618 K. 50 f., a titkári nyugdíj alapra pedig 8763 K. 82 f. esik, ennél fogva a készpénzkészleteknek apasztása céljából s az eddig követett szokáshoz képest tisztelettel indítványozom, hogy az alapítók javára 9000 K. névértékű magyar földhitelintézeti záloglevél, a titkári nyugdíj alap javára pedig 9000 K. névértékű magyar koronajáradékkötvény vásároltassék.

Az igazgató-választmány a pénztár jelen állásáról szóló jelentést tudomásul veszi, az 1900. év végével a III. és IV. rovat-

nál mutatkozó több kiadásokat utólagosan engedélyezi és az alap-tőke valamint a titkári nyugdíjalap javára javaslatba hozott érték-papír vásárlásokat elrendeli.

Egyszersmind az 1900. évi számadások felülvizsgálására és az 1902. évi költségvetés összeállítására Bartha Gyula és Csik Imre választmányi tagokat és Tordony Gusztáv rendes tagot kéri fel.

IV. Az igazgató-választmány m. é. decz. hó 12-én hozott I. számú határozata értelmében Vadas Jenőnek „A tölgyerdő-művelés némely hibáiról” szóló előadásában felvetett eszmék tárgyalás alá lévén veendők, a titkár az elnökség megbízásából elkészítette egy felterjesztés tervezetét, a mely a kocsános tölgynek a magasabb fekvésű helyeken való tenyésztése körül észlelhető káros gyakorlat megakadályozása tárgyában a földművelésügyi kormányhoz intézendő volna.

Ez a tervezet a választmány valamennyi tagjának előzetesen megküldetett, a titkár tehát azon konkrét javaslatok előadására szorítkozik, a melyek benne foglaltatnak.

A tervezet szerint a kocsántalan tölgy visszaszorulásának orvoslása körül elsősorban kívánatos volna, ha a kormány a közigazgatási bizottságok útján az erdőbirtokosok figyelmét e kérdésre valamint azokra a következményekre fordítaná, a melyekkel az eddigi eljárás egybe van kötve, és egyuttal felhivná figyelmüket azokra a módokra, a melyek segítségével kocsántalan tölgyeseiket továbbra is fenntarthatják, illetve e fanemnek részben már más fanemek által elfoglalt vagy kopárosodásnak indult területét ismét visszafoglalhatják.

E módok között első helyen az erdők *természetes uton való felujtása* áll, a hol ennek előfeltételei megvannak. A makk ez esetben, ha csak rendkívüli körülmények nem játszanak közre, teljesen ugyanazon a termőhelyen, ugyanoly körülmények között kel ki, mint hajdan az anyafa. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy kocsántalan tölgyeseink, ha a legeltetés a felujtandó erdőrészekből idejében kizáratik, ha a használat szakszerű és elegendően lassu menetű, úgy, hogy időközben egy-két makktermés bekövetkezhetik, igen tökéletesen sikerül.

Tarvágások beerdősítésére, természetes uton létesült, de

hézagos fiatalosok utánpótlására és alátételezésekre azonban nem nélkülözhetők a felújítás mesterséges módjai sem. Az erdőbirtokosnak tehát a vetéshez vagy ültetéshez szükséges *makk gyűjtéséről* is kell gondoskodnia. A makkot eddig csak abban az esetben gyűjtötték össze, ha tömeges volt a termés és ennél fogva könnyű és olcsó a gyűjtés. A kocsántalan tölgyerdők megfogyása és a makkjuk beszerzése körül észlelhető nehézségek immár a csekély makktermésnek, habár költségesebb összegyűjtését is szükségessé teszi. A kellő utánjárással néhány hektoliter makk még szórványos makktermés esetén egy kisebb erdőbirtokból is kitelik, s ekként a csemeteszükséglet sok esetben fedezhető.

Harmadik eszközként az *ültetés alkalmazása* kínálkozik a vetéssel szemben. Igaz ugyan, hogy nagy általánosságban a tölgy felújításnak a vetés a célszerűbb módja, ámde aránytalanul több makkra van szüksége, mint az ültetésnek. E mellett a kellőszámu csemete nevelése esetében nemcsak a makktermés évében erdősíthetünk, hanem néhány évre lehet a kellő ültetési anyagról gondoskodni. A ritkán bekövetkező makktermő évek okozta gazdasági zavarokat ekként lényegesen lehet enyhíteni. Ha erdőbirtokosaink a felsorolt eszközökkel élnek, bizonyára sok erdőbirtokon külső segítség vagy makkvásárlás nélkül is biztosítható a kocsántalan tölgyesek fennmaradása. A makktermő korban lévő kocsánytalan tölgyesek hiánya, vagy nagy szükséglet esetén azonban ezek az eszközök elégségesek nem lesznek, valamint akkor sem fedezhetik az erdőbirtokosok szükségletüket saját erdejükből, ha a makktermő évek igen hosszú ideig kimaradnak. Ezekben az esetekben nem marad más hátra, mint más vidékek feleslegéből fedezni a hiányt.

A földmivelésügyi ministerium már évek hosszú során át szerkeszt őszkor egy kimutatást, a melyben az eladó famagvak közzé tételnek. Ez a rendelkezés már eddig is igen üdvös eredményeket szült az erdei magszükséglet beszerzésének megkönnyítése által és tovább fejlesztve, arra is alkalmas, hogy a kocsántalan tölgymakk rendelkezésre álló mennyiségét kitüntette, a feleslegnek más, hiányban szenvedő vidékekre való terelését lehetővé tegye. Csakhogy az eladó makkmennyiség megállapítását nem lehet tisztán az illető erdőbirtokosok bejelentésétől függővé tenni, hanem oly irányu intézkedésre volna szükség, melylyel a

kir. erdőfelügyelőségek és állami erdőhivatalok utasítatnak, hogy a nagyobb kiterjedésű kocsántalan tölgyeseket figyelemmel kísérik s ha makktermés mutatkozik, az erdőbirtokosokat erre azzal a kérelemmel figyelmeztessék, hogy a makk javát eladás céljából gyűjtsék össze és jelentsék be. A makkoltatásra vonatkozólag kötött szerződésekben a vetőmag felszedhetésének jogát az erdőbirtokosnak mindig fenn kellene tartania magának.

Sőt a mostani állapot megszüntetése és a kocsántalan tölgy tenyésztésének oly nagyon fontos felkarolása kívánatossá tenné, hogy a kormány abban az esetben, ha az erdőbirtokosok a makk gyűjtésére hajlandók nem volnának, még egy lépéssel tovább menne és a makktermést megvéve, saját közgei által gyűjtené össze és az előállítási áron vagy ennél is olcsóbban, főleg pedig nem drágábban, mint a kocsános tölgy makkját oly vidékek erdőbirtokosainak adná el, a hol makktermés nem volt. Ennek az eljárásnak, a mely méltóan sorakoznék ahhoz az áldásos és eredménydus tevékenységhez, a melyet a földmivelésügyi ministerium a csemetenevelés és kiosztás, valamint a kopár területek beerdősítésének előmozdítása körül kifejt, komoly akadályai ez idő szerint már nincsenek, a mennyiben az illető erdőbirtokosok készségét feltételezve, a ministerium az állami erdőhivataloknak az egész országot behálózó szervezetében a kivitelre alkalmas közgekkel rendelkezik.

Ugyanily, sőt még nagyobb fontossággal bír. és eredményeiben biztosabb a kincstári és az állami kezelésbe vett községi stb. erdők makktermésének legszorgosabb összegyűjtése. A gyűjtött makkmennyiség — kivált szűkebb termés után — főleg a kincstári és állami csemetekertek szükségletének fedezésére volna fordítható, hogy ezekből kocsántalan tölgycsemete, melyben gyakran nagy a hiány, lehetőleg megszakítás nélkül minden évben legyen elegendő mennyiségben kiadható.

A csemetekiosztásra vonatkozólag kívánatos volna, hogy a kir. erdőfelügyelőségek az erdőbirtokosok figyelmét felhívják arra, hogy magasabban fekvő, különösen pedig meredek, száraz és köves talajú területek beerdősítésére a kocsános tölgy épenséggel nem alkalmas; az ily termőhelyek beültetésére csakis kocsántalan tölgy-csemete volna adományozandó.

A mennyiben pedig az állami és kincstári csemetekertekből

eladásra szánt tölgycsemeték közül a kocsántalan tölgycsemeték ára netalán magasabb volna, mint a kocsános tölgycsemetéké, ez az árkülömbőség el volnaenyésztendő, nehogy ez is oka legyen annak, hogy a kocsános tölgy olcsóbb lévén, oly helyre ültetessék, a hol kedvező tenyészetének feltételei nincsenek meg.

A mi a tölgymakknak *magkereskedők útján való beszerzését* illeti, sajnálatos, hogy a magkereskedések nagyrésze a kocsános és kocsántalan tölgymakk elkülönített gyűjtésére és kezelésére mi sulyt sem helyez, sőt ez utóbbit, mert költségesebb és több utánjárást igényel, nem is igen tartják, hanem vajmi gyakran kocsántalan helyett is a kocsános tölgy makkját szállítják.

E tekintetben egyfelől szükségesnek mutatkozik a magkereskedőket az ügy erdőgazdasági jelentőségéről — talán a kereskedelmi és iparkamarák útján — felvilágosítani, másfelől az erdőbirtokosokat a jelzett visszaélésekre figyelmessé téve felhívni, hogy a magkereskedőktől határozottan a megrendelt minőségű makk szállítását kössék ki s a mennyiben mégis kocsántalan helyett kocsánosat szállítanának, a szállítmányt utasítsák vissza.

A mezőgazdasági termények hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. törvénycikk végrehajtására vonatkozó 1896. évi 38,286 számú rendelet *az erdei magvakra* is kiterjed. Minthogy pedig az idézett rendelet értelmében a vetőmagvak csakis... az illető *mag fajának, illetve válfajának* és származásának... megjelölése mellett hozhatók forgalomba, a kocsános tölgymakknak kocsántalan helyett való szállítása tulajdonképen büntetendő cselekmény.

Az ily irányu visszaélések megakadályozása lényegesen megkönnyítenék, ha a makk faja nem csak a csírázás után, hanem e nélkül is meg volna különböztethető. E tekintetben azonban jelenleg még némi bizonytalanság uralkodik, a mennyiben nem ismerjük határozottan azokat a jellegzetes tulajdonságokat, a melyekkel a kocsános tölgy makkja a kocsántalantól megkülönböztethető. Ebből kifolyólag tehát óhajtandó volna, ha a faji jellegnek a makkban nyilvánuló jelenségeit az erdészeti kísérleti állomás tanulmányai körébe vonná. Evvel kapcsolatosan megfontolás tárgyává lehetne tenni, vajjon nem volna-e célirányos az erdei magvak vizsgálatával a kellő személyzetsszaporítás mellett,

az erdészeti kísérleti állomást, mint erre legilletékesebb intézményt, megbizni. A külföldön ez a feladat szintén az erdészeti kísérleti intézetek munkakörébe tartozik.

Végül az illetékes hatóságoknak figyelemmel kellene lenni arra, hogy a bemutatott új rendszeres gazdasági üzemtervekben, illetve a tárgyalás alá kerülő üzemátvizsgálási munkálatokban a fanem ne csak generalizálva mint „tölgy“ jelöltessék meg, hanem a helyi viszonyok gondos figyelembevételével megállapíttassék, hogy itt ez, ott amaz a tölgyfaj telepítendő; továbbá tekintettel arra, hogy a kocsános tölgynek a nem neki való termőhelyen történt megtelepítése az erdők jókarbantartását és a használatok tartamosságát nem biztosítja, szükség esetén tegyenek a kir. erdőfelügyelőségek lépéseket az illető területek újból leendő beerdősítésének elrendelése iránt.

A titkár ekként ismertetvén a tervezetben foglalt s a kérdést lehetőleg kimerítő javaslatokat, megjegyzi, hogy megfontolandónak tartja, vajjon az utolsónak említett újraerdősítési kötelezettség kimondása nem volna-e oly kívánság, mely mint nagyon messze-menő, az érdekelt körökben visszatetszést szülhetne? Jelenti továbbá, hogy a tölgyerdőművelés kérdése tárgyában két levelet kapott. Az egyikben Rónay Antal választmányi tag még az ismertetett felterjesztési tervezet kézhez vétele előtt tudatja, hogy a földművelésügyi miniszter urhoz netalán intézendő általános feliratot a maga részéről nem támogathatná, hanem a szakhivatalokat és egyes szakférfiakat tartaná felkérendőknek, hogy Vadas Jenő előadásáról véleményt mondjanak.

A másik levélben Fekete Lajos választmányi tag egyes részletektől eltekintve, hozzájárul a felterjesztés tartalmához. Megjegyzései a makkoltatásnak a természetes felujításnál való hasznosságára és a tisztító vágások nagy fontosságára vonatkoznak.

Sóltz Gyula választmányi tag a tervezet utolsó két pontját, tehát azt a részt is mellőzendőnek tartja, a mely a tölgyfajoknak az üzemtervekben való tüzetes megjelölését kívánja. Szerinte erre az illetékes hatóságok ugyanis gondot fordítanak. A maga részéről elegendőnek találná, ha a felterjesztés a kérdést általánosságban tárgyalná.

Dr. Bedő Albert első alelnök a kocsános tölgy telepítésével

helyenkint elkövetett hibák jóvátételét az ily helyek újraerdősítésének elrendelésével veszélyesnek tartja, mert az erdősítésre való hajlandóságot, a mely úgy sem nagyon nagy, teljesen lelohasztaná. Különben is szintén azon a nézeten van, hogy a felterjesztés csak általánosan intéztessék.

Sóltz Ottó szintén általánosságban kívánja a felterjesztést, mégis azzal a kiegészítéssel, hogy az erdei magvak vizsgálata az erdészeti kísérleti állomásokra bizassék.

Havas Ágoston csak az 1—2 éves tölgycsemetékkal való ültetést tartja czélszerűnek s ezért a csemetenevelést, illetőleg az ültetést nem tekinti oly eszköznek, mely a ritka makktermés okozta bajokon segítene. Nem tartja továbbá a makkoltatást sem teljesen kizárandónak az oly erdőből, melyben makk gyűjtendő. A korán hulló férges makk a sertésekkel feleltethető. Szintén általános jellegű felterjesztést óhajt.

E felszólalások után az igazgató-választmány elhatározza, hogy a szóban forgó kérdésre általánosságban hívja fel a földművelésügyi kormány figyelmét.

V. A Deák Ferencz-alapítvány 1902. évi kamatainak felhasználására nézve Horváth Sándor második alelnök, Tavi Gusztáv és Csiby Lőrincz választmányi tagok és a titkár kéretnek fel javaslattételre.

VI. A titkár bejelenti, hogy a függőben lévő bírálatok még nem készültek el. Tudomásul szolgál.

VII. Az egyesület, miután az erdei vastuk ügyében felterjesztését már megtette volt, Sághy Kálmán kir. erdőfelügyelő szíveségéből oly konkrét adatok birtokába került, a melyek ez ügyben elfoglalt álláspontját támogatták. Ezek érvényesítésével tehát elnöki uton egy újabb felterjesztés intéztetett a kereskedelemügyi miniszter urhoz, a mely az Erdészeti Lapok f. é. II. füzetében már meg is jelent.

Tudomásul vétetik.

VIII. A Népszerű Erdészeti Növénytan I. füzetének még rendelkezésre álló füzeteivel akként rendelkezik a választmány, hogy a gazdasági egyesületeknek és közművelődési egyesületeknek szánt példányokat az egyesület küldi szét, a közigazgatási hatóságoknak szétosztás czéljából szánt példányokat ellenben ingyenes

szétküldés végett a földmivelési minister ur rendelkezésére bocsátja, kihez tekintettel arra, hogy a rendkívül költséges gombaképek közlésével az egyesület nem szorosan véve erdőgazdasági feladatot teljesített, oly kérelemmel járul, hogy e képek költségeihez hozzájárulni méltóztassék.

IX. A titkár kérelmére a választmány elhatározza, hogy néhány hivatalos kiadvány (évi működési jelentés stb.) átengedése tárgyában felterjesztés intéztessék a földmivelésügyi kormányhoz.

X. A felolvasó ülések alkalmával vidéki tagtársak avval a kérdéssel fordultak az egyesülethez, hogy nem kaphatnának-e mérsékelt vasuti menetjegyet? A választmány elhatározza, hogy a kereskedelemügyi ministeriumtól, a déli- és a kassa—óderbergi vasutak igazgatóságától ily jegyek engedélyezése kéressék.

XI. Elhatározza továbbá, hogy az Erdészeti Lapok m. é. XI. füzetéhez csatolt alapszabályok stb. után kirótt melléklési díjak a kereskedelemügyi miniszterium útján reklamáltassanak.

XII. Az Országos Muzeum és Könyvtár-Bizottságba Arató Gyula választmányi tag és a titkár küldettek ki elnöki uton. Tudomásul szolgál.

XIII. Roxer Vilmos nyug. erdészeti felügyelő 50 évi szolgálat után nyugalomba vonulván, szakkönyvtárát a Wagner Károly alapítvány javára leendő elárusítás végett az egyesületnek felajánlotta. A választmány a nagylelkű ajándékot köszönettel fogadja s egyuttal elrendeli, hogy a mennyiben egyes művek az egyesületi könyvtár kiegészítésére alkalmasak volnának, ezek megfelelő összeggel megváltandók.

XIV. A titkár előadja, hogy már a m. é. közgyűlésen tartott titkári jelentésében, amidőn hivatására vonatkozó felfogását néhány szóval jelezte, említést tett arról, hogy nézete szerint nem szabad a gyakorlati erdőgazdaságtól teljesen elszakadnia, hanem egy bizonyos kapcsolatot kell fentartania a gyakorlati élettel, nehogy a hazai erdőgazdaság igényeinek megítélésénél egyoldalú, talán elméleti szempontokból induljon ki.

A gyakorlatlaltal való kapcsolat fentartására más mód, mint egyes erdőbirtokok felkeresése és beutazása nem kínálkozik. Ezzel azonban a hazai erdőgazdasági viszonyok oly részletes ismeretéhez jutna, a mely hivatása teljesítésénél a legjobb szolgáltatokat tenné

sőt számos kérdés megítélésénél elengedhetlen előfeltétele a helyes elbírálásnak. Kéri az igazgató-választmányt, hogy a tanulmány céljából való utazást ez indokok alapján az utiköltségek engedélyezése által lehetővé tegye. Ugy hiszi, hogy a nyári hónapokban teendőinek elhanyagolása nélkül lehetséges lesz időközönként néhány napra terjedő utazásokat tennie. A költségekre nézve megjegyzi, hogy ez utazásokat nem tekintí mint az igazgató-választmány megbízásából tett utakat s ezért nem is tart igényt az alapszabályokban (69. §.) megállapított utiköltségekre, hanem csupán a vasuti jegy, podgyászszállítás és fuvar költség fejében tényleg felmerült kiadásainak megtérítését és egyéb kiadások fedezésére az alapszabályokban megállapított napidíjnak (15 K.) legfeljebb felét kérelmezi. Az utiszámlára nézve egyebekben az alapszabályok említett szakasza érvényes.

Ami az e czélra fordítható költséget illeti, megjegyzi a titkár, hogy a folyó évre közgyűlési és utiköltségek rovata alatt 600 K. áll rendelkezésre, mely összegből, minthogy a közgyűlés előreláthatólag Budapesten fog megtartatni, közgyűlési és apróbb utiköltségekre az eddigi tapasztalatok alapján legfeljebb 300 K. fog igényeltetni. Ez alapon a tanulmányi utazások költségmaximumaként a f. évre 300 K. kér megállapítani.

Egyébiránt, a mennyiben az igazgató-választmány szükségesnek tartaná, utiprogrammját előzetesen mindig bemutatná, mégis azzal a fentartással, hogy indokolt esetekben attól az elnökség tudtával el is térhessen.

Ezzel kapcsolatosan a titkár továbbá azt a kérelmet terjeszti az igazgató választmány elé, hogy az utazás közben talált érdekes erdőrésztletek, tipikus facsoportok, erdészeti építkezések, felújítások, szállító eszközök, károsodások képeinek rögzítésére az egyesület egy tökéletesebb szerkezetű fénykép-készüléket szerezzen be, a mi által több cél éretnék el. Első sorban az Erdészeti Lapok számára hazai erdőkből meritett érdekes illusztrációk volnának gyűjthetők, a melyek felvételénél épen az erdészeti lényeges résztletek kidomborítására volna gond fordítható.

Illusztrációk nyeretnének továbbá esetleg később kiadandó szakművek számára, nemkülönben oly képek, a melyek felolvasó ülések alkalmából mint vetített képek be volnának mutathatók.

Végül idővel az egyesület a hazai erdők számos tipikus részletét felölelő album birtokába jönne, a mely érdekesen szemléltetné erdőgazdaságunkat a maga nagy változatosságában.

Kéri tehát az első beszerzések czéljára a leltári tárgyak rovatán 400 korona póthitel engedélyezését, míg az elhasználás tárgyát képező anyagok (vegyszerek, lemezek stb.) a IX. (egyéb előre nem látott kiadások czimü) rovatot terhelnék.

Az igazgató-választmány Sóltz Gyula választmányi tag pártoló felszólalására a kért utiköltséget engedélyezi a nélkül azonban, hogy a titkártól utiprogrammot kívánna. Engedélyezi továbbá a fényképező berendezésre kért költségeket is.

XV. A könyvtár elhelyezésére elegendő szekrény rendelkezésre már nem állván, a választmány egy új, a többi butorzathoz illő szekrény beszerzésére 800 koronát engedélyez leltári tárgyak rovatán.

XVI. A XV. számú lakosztály bérlője az 1100 K. lakbérnek 1000 koronára való leszállítását kéri. Az igazgató-választmány a kérelmet, tekintettel arra, hogy ez a lakás régebben 1300 koronáért volt bérbe adva, nem találta teljesíthetőnek.

XVII. Bikkal Rezső kilépett rendes tagnak azt a kérelmét, hogy f. évi tagsági díja elengedtessek, a választmány a számvizsgálóbizottságnak adja ki javaslatát végett.

XVIII. Ifj. Szepesi Gusztáv rendes tag avval a kérelemmel járul az egyesülethez, hogy atyja, néhai Szepesi Gusztáv m. k. főerdőmester alapító tagsági jogai reá ruháztassanak át. Az igazgató-választmány a kérelmet az alapszabályok értelmében teljesíti.

XIX. Új tagoknak felvételnek:

a) alapító tagnak: Kakucsai *Liebner* József földbirtokos, 300 korona készpénzalapítvánnyal, ajánlja a titkár; *Förster* Gyula m. k. főerdész (eddig rendes tag), 300 koronával kötvényben, ajánlja a titkár; ifj. *Havas* János urad. főerdész, 300 koronával kötvényben, ajánlja Krausz Géza.

b) rendes tagnak: *Ambrus* Dezső m. kir. erdőőr, ajánlja Muraközy János; *Bizell* Odó urad. segéderdész, ajánlja a titkár; *Daniek* Géza m. k. erdészjelölt, ajánlja Illés Vidor; *Darvas* Béla urad. alerdész, ajánlja Schudich Nándor; *Gömöri Faipar-Részvénytársaság*, ajánlja Illés Nándor; *Hecht* Ferencz urad. főerdész,

ajánlja Pohl József; *Hirspeck* Ágoston osztr. magy. államvasutársasági főerdész, ajánlja Szentpály Kázmér; *Intzédy* Géza m. k. erdészjelölt, ajánlja Röhrich Márton; *Kirnbauer* József magpergető- és gőzfűrésztulajdonos, ajánlja Sipos Antal; *Kovaliczky* Vladimir m. k. erdészjelölt, ajánlja ifj. Belházy Gyula; *Orencsák* Károly m. k. erdőszámtiszt, ajánlja Schmotzer János; *Letz* Lajos m. k. erdőgyakornok, ajánlja Érsek Árpád; *Roos* Mátyás urad. erdész, ajánlja a titkár; *Schmid* Ernő ak. hallgató, ajánlja Schmid Arthur; *Süteő* Oszkár m. k. főerdőőr, ajánlja Lutonszky Géza; *Szabó* Béla m. k. erdész, ajánlja Erdélyi Gyula; *Szabó* Kálmán m. k. erdőgyakornok, ajánlja Párnai Attila; *Szauer* Oszkár fűrészgári intéző, ajánlja a titkár; *Tirscher* Arthur ak. hallgató, ajánlja Csiby Lőrincz; *Wenczel* Miksa urad. főerdész, ajánlja Bartha Sándor; *Wiener* Ferenc városi főerdész, ajánlja Gunesch Gottfried.

XX. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéretnek Dr. Bedő Albert l. alelnök és Hirsch István választmányi tag.

K. m. f.

Bund Károly s. k.
titkár.

Báró Bánffy Dezső s. k.
elnök.

Hitelesítésül:

Hirsch István s. k.
választmányi tag.

Dr. Bedő Albert s. k.
alelnök.

II.

A tölgyerdőmivelés terén észlelhető hibák orvoslása tárgyában a földmivelésügyi minster urhoz intézett felterjesztés.

Nagyméltóságú Minister Ur!

Hazánk erdőségeinek jelentékeny és igen értékes részét tölgyeseink alkotják, a melyeknek kiváló minőségű fatermése európa-szerte nagyrabecsült és nagymérvű kivitelünk tárgya.

Részben a tölgyfának nagy értéke, részben pedig a lapályon termő tölgyerdők könnyű hozzáférhetősége volt oka annak, hogy a világforgalmi eszközök megnyíltával a fakereskedelem elsősorban tölgyeseink óriási anyagkészletét támadta meg. A múlt századbeli 60-as évekig visszanyúló nagymérvű tölgyfakihasználások a lapályon elterülő *kocsános* tölgyesek állagát erősen megtámadták, egyfelől, mert az erdő felujtása vajmi sokszor a természet jóvoltára volt bízva, a mely a folytonos legeltetés mellett nem felelhetett

meg a várakozásnak vagy silány sarjerdőket produkált, másfelől pedig mert a síkságon és dombvidéken lévő tölgyerdők talaját a birtokos legtöbbször el is vonta az erdőgazdaságtól és — az esetek tulnyomó számában teljes jogosultsággal — a mezőgazdaságnak adta át. De megfogytak ugyanily okokból az elő- és középhegység *kocsántalan* tölgyerdei is, csakhogy a mezőgazdaság itt már kevés esetben hódította el joggal a tölgyerdő helyét, a minnek jelenleg számos kopárterület a tanubizonysága.

Nagy csorbát ejtett e fanem elterjedési körében az a rendszertelen és okszerűtlen szálaló használat is, a melylyel egyes erdeinket e fanemtől sok helyütt megfosztották. Helyét itt a cser, bükk, gyertyán vagy valamely más, a tölgnél sokkal értéktelenebb fanem foglalta el.

A felsorolt s néhány más körülmény hatása alatt tölgyeseink területe rohamosan fogyott. Némi javulás e tekintetben csak az erdőtörvény megalkotása után volt észlelhető, egyrészt az által, hogy a feltétlen erdőtalajon álló tölgyesek irtásának s ezzel újabb kopárok keletkezésének eleje vététt és a feltétlen erdőtalajon eszközölt vágások beerdősítése biztosított, másrészt pedig főleg az által, hogy a kötött birtokok erdőhasználatát az üzemtervek korlátaiba szorították.

A jelenlegi helyzet azonban mégis az, hogy tölgyerdeink különösen elterjedési körük alsó határán erősen visszaszorultak s ez egyaránt érvényes úgy a kocsános, mint a kocsántalan tölgyre. A kocsános tölgy helyenkint még mindig oly területet foglal el, a mely mezőgazdasági használatra állandóan alkalmas, előreláthatólag tehát még további veszteségeket fog szenvedni; ellenben a kocsántalan tölgy már javarészt csakis oly területeken fordul elő, a melyek okszerűen csakis erdőgazdaságilag hasznosíthatók. Különösen e fanemnél, mely a jövőben arra hivatott, hogy tölgyeseink zömét képezze, kell tehát gátat vetni annak, hogy még szűkebb körre szoruljon, sőt sok elvesztett területen újból meg kellene telepíteni. Még meglévő tölgyerdeinkkel immár a leggazdaságosabban kell bánnunk, hogy a helyes erdőmvelési módok alkalmazása által csorbitatlanul adhassuk át e kincset utódainknak.

Az Országos Erdészeti Egyesületet a tölgyerdők pusztulásának kérdése már 1884-ben foglalkoztatta, a midőn az erdőgazda-

sági irodalom támogatására hivatott „Deák Ferencz” alapítványból pályázatot irt ki egy oly munkára, „*a mely a magyarhoni tölgyfajok rövid ismertetésével, hazánk tölgyeseinek jelen állapotát és jókarban tartásának módjait, továbbá a tölgyesek apadásának okait s ezen baj megakadályozásának és orvoslásának eszközeit*” tárgyalja.

A pályázat eredménye Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanárnak „*Á tölgy és tenyésztése*” czimű kiváló műve volt. a mely kétséggkívül sok helyen hozzájárult a helyes tölgygazdaság meghonosodásához.

Az erdőtörvény életbelépése után a magyar erdőgazdákat el-töltő lelkesedés is felkarolta a szemlátomást fogyó tölgyerdők ujratereztését, sajnos azonban hogy a tölgyerdőmivelés terén mindennek daczára is lényeges hibák történtek és [történnek még jelenleg is, a melyek az e téren kifejtett tevékenység sikerét számos helyen kockára teszik.

E hibák legfontosabbjaira mutatott rá Vadas Jenő m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanár abban az előadásban, a melyet egyesületünk helyiségeiben nagyszámu hallgatóság előtt mult év december hó 12-én tartott s a mely előadás egész terjedelmében az Erdészeti Lapok tiszteletteljesen ide zárt f. évi I. füzetének 1—12. oldalán foglaltatik.

Vadas szerint a magyarországi kocsántalan tölgyesek, a melyek pedig legnagyobb részt feltétlen erdőtalajon állanak, kiveszőfélben vannak. Pusztulásuk oka részben az, hogy helyüket sok vidéken más fanemek foglalják el, részben — s ez a nagyobb baj — az a körülmény, hogy a tölgyerdők mesterséges felujtásánál a *kocsántalan tölgy* termőhelyén a legtöbb esetben a *kocsános* tölgyet telepítik.

A természet az egyes tölgyfajok termőhelyét szigoruan el-különítette, csak igen ritka esetben fordul elő mindkét fanem természetűt elegyesen. Tenyészfeltételeik, termőhelyi igényeik külön-félék, mert míg a kocsános tölgy határozottan a lapály fája, a mely nagyobb melegmennyiséget, mély és üde talajt igényel, addig a kocsántalan tölgy megelégszik a dombvidék, elő és középhegység kevésbé mély, szárazabb és kötörmelékes sőt sziklás talajával és e vidékek hűvösebb klimájával.

A természet e rendelkezését az ember csak a saját kára.

árán hagyhatja figyelmen kívül. A kocsános tölgy reáerőszakolása oly helyekre, a melyeken kocsántalan rokona honos, a mint azt számos ily tölgyerdősítésünk máris bizonyítja, csakhamar a leg-szomorubb eredményekre vezet. Az ily fiatalos vagy egyáltalában nem bír fejlődni, vagy néhány évi jobb fejlődés után sinyleni kezd és a meggyengült betegeskedő növényeken az állati és növényi ellenségek egész raja élőködik. S ha már a fiatalos ekként demonstrálja az elkövetett hiba következményeit, mennél kevésbé lehet az ily erdő további fejlődésétől azt várni, hogy nagy használhatóságnak örvendő értékes műfát szolgáltatson.

Kutatva e sajnálatos jelenség okait, legtöbbször arra az eredményre jutunk, hogy az erdősítő manap csak igen nehezen jut elegendő kocsántalan tölgy-makkhoz vagy csemetéhez.

Már fennebb volt alkalmunk megemlékezni arról, hogy a kocsántalan tölgyesek is főleg eredeti elterjedési körük alsó határán fogytak meg, pedig éppen ez erdők termettek bővebben és gyakrabban makkot. Jelenleg ellenben már csak a magasabban fekvő helyeken birunk összefüggő kocsántalan tölgyerdőkkel, ezek pedig sokkal ritkábban és kevésbé bőven teremnek makkot. A magkereskedők sem szívesen szerzik be e vidékről a makkot, mert szedése fáradságosabb és költségesebb, mint a lapályon elterülő kocsános tölgymakk gyűjtése, a mely nagy átlagban nagyobb szemű is mint a kocsántalan tölgyé. Az eladásra kerülő tölgymakk zöme ezidő szerint a szlavoniai kocsános tölgyekből kerül ki, a melyek bőven teremnek.

Az ottani magkereskedők azonban, habár kocsántalan tölgy-makk is rendeltetett, legtöbbszörre a kocsános tölgy makkját szállítják, legfeljebb pedig a két makk keverékét.

Ily körülmények között a kocsántalan tölgymakk többnyire csak a házilag teljesített gyűjtésből kerül ki, de az eddigi eljárás mellett teljesen elégtelen mennyiségben.

Minthogy ily viszonyok között tölgyerdőgazdaságunk jóvá nem tehető, pótolhatlan károkat szenvedne, hazafias kötelességünknek tartjuk a helyzetet feltárva, erdőgazdaságunk eme fontos ágának helyes irányba való terelése és az ország közvagyonra egy jelentékeny részének megmentése czéljából Nagyméltóságodhoz fordulni, abban a tudatban, hogy Nagyméltóságod, a kinek nevéhez a

hazai erdőgazdaság fejlődésének és előbbrevitelének már oly számos sarkalatos mozzanata fűződik, szavunkat meghallgatni és a mutatkozó hiányokat orvosolni kegyeskedik.

Mély tisztelettel kérjük tehát Nagyméltóságodat, hogy az erre alkalmasnak talált széleskörű intézkedésekkel a hazai tölgygazdaság ecsetelt bajain segíteni méltóztassék és e kérdés tanulmányozása során bölcs megfontolása tárgyává tenni kegyeskedjék, nem volna-e célirányos a faji jellegnek a makkban nyilvánuló jelenségei tanulmányozásával és egyáltalában az erdei magvak vizsgálatával az erdészeti kísérleti állomást, mint erre legilletékesebb intézményt megbízni. Budapest, 1901. márczus hó 27-én. Az Országos Erdészeti Egyesület nevében báró *Bánffy Dezső* s. k. elnök, *Bund Károly* s. k. titkár.

IRODALMI SZEMLE.

A bükkfakérdés, ahol nagyobb kiterjedésű bükkerdőségek vannak, az erdészeti szakköröket és a nemzetgazdákat mindenütt egyaránt foglalkoztatja.

Az ásványvilágból származó tüzelőanyagok terjedésével, mely a vasuti hálózat rohamos kiépítésével mindinkább nagyobb és nagyobb mérveket öltött, a bükkfának tüzelőanyag gyanánt való felhasználása szűkebb határok közé szorult. Az ellentét azonban, mely ezek szerint a vasut² — eme elsőrendű kulturtényező — és a bükkfagazdaság között előállott, csak látszólagos, illetve csak addig áll fenn, amíg a vasuthálózat és általában a közlekedési eszközök a bükkerdőkbe is sűrűn behatolnak. A vasut ugyanis mindenütt elsősorban a bányavidékeket tárta fel és így vált lehetségessé, hogy a föld mélyéből kikerülő köszén könnyű szerrel eláraszsa az összes piacokat; a nagy összefüggő bükkerdőségek ellenben többnyire távol maradtak a világforgalomtól és ha egy-két vasuti fővonal át is szeli őket, ezek a szükséges szárnyvonalak híján nem bírják sem az erdőbirtokosok, sem a favásárlók igényeit kielégíteni. Így a bükktüzifa a világpiacról kiszorulva, az ásványvilágból származó versenytársai elől még mai nap is mindinkább meghátrál és mostani alárendelt szerepére bizonyára mindaddig lesz kárhoztatva, amíg a szállítási eszközök az erdőségek